

De status van de Rode Patrijs

Allerwegen mag een verandering in houding tegenover de in het wild levende dieren worden geconstateerd. Voorbeelden genoeg: de door dieren aangebrachte schade wordt tegenwoordig minder ernstig gezien, roof- of stootvogels en uilen worden minder vervolgd en de lange lijst van bejaagbare dieren en onbeschermde vogels is in de loop van de jaren danig verkort.

Ook bij jagers is een verandering in zienswijze te constateren. Thans heeft de verantwoordelijkheid voor de wildstand wat meer nadruk dan vroeger en in het algemeen is er een neiging om zoveel mogelijk diersoorten te behouden.

In deze, gelukkig veranderde situatie doet het vreemd aan, wanneer men aan de lijst van bejaagbare dieren een soort wil toevoegen. Er is in de jagerswereld namelijk een richting om een vogel, die hier voorheen niet werd bejaagd, thans voor de jacht te gaan reserveren.

Wij bedoelen de Rode Patrijs (ook wel Roodpootpatrijs genoemd). Wat is namelijk het geval?

De Rode Patrijs is een van de bekende inlandse patrijs onderscheiden patrijssoort. De in onze contreien bekende patrijs heet met de officiële naam *Perdix perdix*. Er zijn nog andere patrijssoorten, die de eerste naam 'Perdix' gemeen hebben, maar deze komen in Europa niet voor.

De Rode Patrijs heeft de wetenschappelijke naam *Alectoris rufa* en is een soort die tegenwoordig voorkomt in Zuid-Engeland, zuidelijk Frankrijk, noordelijk Italië en in Spanje. In Nederland kwam deze soort niet voor. De 'Avifauna van Nederland' (1972) vermeldt deze patrijs als dwaalgast (één waarneming in 1904).

In Engeland is het voorkomen niet natuurlijk; de soort is daar in de achttiende eeuw ingevoerd. In de historische tijd had de Rode Patrijs in West-Europa een veel grotere verspreiding dan thans: tot in de zestiende eeuw moet hij in de warme

De ♂♂ Rode Patrijzen zaten, 's-morgens om half acht, zo nu en dan naar elkaar te roepen en baltsten, terwijl de ♀♀ foerageerden. Er scharrelden zeker vijf paartjes rond, die zich geheel als wilde vogels gedroegen. Bos tussen Wekerom en Ede, nabij de kwekerij 'Valouwe', 24 mei 1974.

Foto: Piet Munsterman

dalen van de Moezel en de Rijn en waarschijnlijk ook elders in Zuid-Duitsland hebben gebroed. Later moet het broedgebied belangrijk zijn ingekrompen. (Voous, 'Atlas van de Europese vogels').

Nu behoort de Rode Patrijs tot de groep der steenpatrijzen (de 'Alectorissoorten') en is de westelijkste vorm van deze groep. De enkele soorten steenpatrijzen komen in sommige delen van Zuid-Europa voor.

Het zal na het bovenstaande duidelijk zijn, dat onze inlandse patrijs niet tot de groep der steenpatrijzen behoort. Onze patrijs is een bejaagbare vogelsoort, met andere woorden: deze soort valt onder het 'wild', genoemd in de Jachtwet, en wordt ook bejaagd. De jacht daarop is geopend van 15 oktober tot en met 31 oktober.

Aangenomen wordt, dat de groep der steenpatrijzen (waaronder dus de Rode Patrijs) niet behoort tot de in de Jachtwet genoemde 'patrijzen'. In het tegengestelde geval zou dit tot vreemde consequenties leiden, waarop wij evenwel voor ons doel niet behoeven in te gaan. In ieder geval is daarover sedert de wijziging van artikel 2 van de Jachtwet bij de wet van 25 mei 1972, S. 286, geen twijfel meer mogelijk, immers in de rubriek 'klein wild' is achter 'patrijzen' de wetenschappelijke benaming 'Perdix perdix' (dat is dus uitsluitend de inlandse patrijs) toegevoegd.

Daar de Rode Patrijs en andere steenpatrijzen (ook) in Europa in het wild voorkomen, behoren deze soorten tot de beschermde vogels in de zin van de Vogelwet 1936. Wij stellen dit even vast om er straks op terug te komen.

Wat is er nu met de Rode Patrijs gebeurd?

Enkele jaren geleden hebben jagers een aantal levende exemplaren uit Engeland — waar hij bejaagd wordt — in ons land ingevoerd en daar in het veld uitgezet. Het doel hiervan was uiteraard om wanneer een zekere stand door vermeerdering in het wild was opgebouwd, daarop te gaan jagen, doch tot zolang wilde men die patrijs niet bejagen. Later is uitzetten in het vrije veld eens en nog eens herhaald, maar — hoewel er enkele exemplaren zijn geschoten — het experiment is, waarschijnlijk door grote verliezen, geen succes geworden. Vanwege het belang voor de jacht beschouwden jagers de Rode Patrijs impliciet onder 'patrijzen', genoemd in de Jachtwet. Zij wilden verder vangst, invoer en uitzetten mogelijk maken door gelden uit het Jachtfonds, maar dat is uiteraard niet mogelijk.

Recent zijn de jagers op de Rode Patrijs teruggekomen. Zo schrijft een medewerker in 'De Nederlandse Jager' van maart 1973 (extra-nummer), dat het uitzetten van de Rode Patrijs een blijvende verrijking van de fauna kan betekenen en voegt eraan toe, dat de jagers daarmee zouden tonen faunabeheerders bij uitstek te zijn. In het nummer van 10 mei 1974 van dit blad schrijft een andere medewerker, dat een aantal bij een handelaar zijn opgehaald, vervolgens zijn uitgezet en dat een aantal van de uitgezette exemplaren tot broeden en voortplanten is gekomen. In een redactionele noot wordt onder meer gezegd, dat de Rode Patrijs wel mag worden uitgezet, doch volgens onze wet (nog niet) mag worden geschoten.

Bij het lezen van deze informatie en voorlichting wrijven wij ons de ogen uit. Het is immers duidelijk volkomen onjuist, dat de Rode Patrijs wel mag worden uitgezet, doch niet geschoten: een uitgezette vogel heeft men noodwendig eerst gekocht, ingevoerd of vervoerd. In ieder geval onder zich gehad. Al deze en andere handelingen zijn bij de Vogelwet verboden. Dat weten beroepsvoorlichters in deze zaken natuurlijk ook wel. Wij mogen toch wel aannemen, dat leidende jagers in zoverre met de Vogelwet op de hoogte zijn en weten wat zij schrijven. De wens de Rode Patrijs te belagen moet hier wel de drijfveer van de pen zijn geweest, niet om onze fauna daarmee te verrijken. Het is daarom een misvatting als men schrijft, dat jagers wanneer zij de Rode Patrijs uitzetten, daarmee tonen faunabeheerders bij uitstek te zijn. Het tenendeel is het geval: ornithologen van naam vinden deze 'verrijking' een duidelijke faunavervalsing: de Rode Patrijs behoort hier niet of niet meer thuis.

In enkele gevallen zijn bij invoer van deze beschermde vogels 'moeilijkheden' ontstaan. De heer A. J. Binsbergen, inspecteur vogelbescherming bij het ministerie van CRM., heeft daarop terecht — en voorzichtig — in 'De Nederlandse Jager' van 21 juni 1974 gewezen.

Wij wekken onze lezers dan ook op oplettend te zijn wanneer levende rode patrijzen (en andere vogels, die hoewel elders bejaagd, hier beschermde vogels zijn) vaak willens en wetens worden te koop gevraagd of aangeboden, verkocht, afgeleverd, ingevoerd en onder zich gehouden. Houdt importeurs en handelaren in dieren (zij zijn het vaak die de vogels onder een andere benaming invoeren en bezitten) in het oog, maar waarschuwt ook tijdig de goedwillende jachtopzieners en jagers, dat zij zich dusdoende aan een strafbaar feit, naar letter en bedoeling van de wet, schuldig maken.

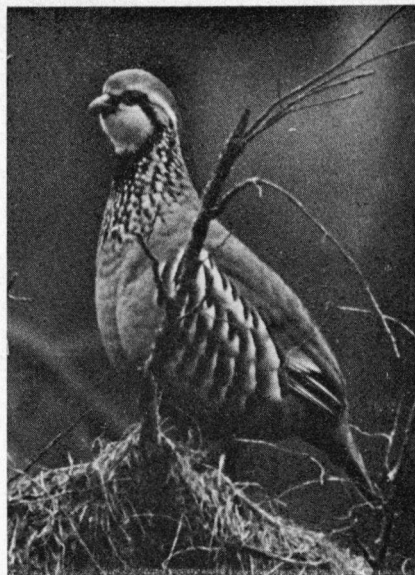
Het is misschien overbodig te zeggen, dat niemand bezwaar kan maken wanneer jagers op legale wijze de wet in die zin veranderd weten te krijgen, dat de Rode Patrijs onder het bejaagbare wild wordt gerangschikt. Dat zal niet zo gemakkelijk gaan, omdat anderen dan jagers er wel niet voor zullen voelen. Wij zullen er niet om treuren de Rode Patrijs hier nimmer te hebben gezien of gehoord. Er zijn gelukkig nog veel andere vogels, waar we niet op uitgekoken zijn.

● J. Bil, Anjerstraat 24, Steenderen
Zie ook 'Politiedierenbescherming' 49e jaargang, no. 9, september 1974, pag. 150-151.

De Rode Patrijs in Nederland

In een jachtveld tussen Utrecht en Amersfoort werden in 1972 niet minder dan 50 Rode Patrijzen uitgezet. Na een paar maanden (de vogels werden in september bij een handelaar gekocht) had zich een troepje van 20 exemplaren gevormd, terwijl er ongeveer 15 vogels de winter goed zijn doorgekomen. De paartijd ging met hevige gevechten van de haantjes gepaard. Vijf paartjes hebben gebroed met resp. 11, 9, 8, 7 & 5 jongen. Hiervan zijn er 31 groot geworden. Tijdens de paartijd in 1974 (februari-begin maart) waren nog 6 á 7 paartjes over.

De Rode Patrijs mag in Nederland wel uitgezet worden, maar volgens de wet niet geschoten worden. Enkele jaren geleden zijn er ook een aantal op de Zuid Veluwe uitgezet en deze hebben er ook jongen grootgebracht. De Rode Patrijs schijnt in maanlichte nachten te kraaien, althans het krakerige geluid voort te brengen dat deze vogel eigen is. Bij de inventarisaties is het van belang dit geluid te kennen (zie ook 'De Nederlandse Jager' jrg. 79, nr. 10, 10 mei 1974, pag. 290).

De mannetjes zaten te roepen op stronken en bulten. Tussen Wekerom en Ede, 4 juni 1974.
Foto: Piet Munsterman

Grote legsels bij Waterhoen, Scholekster en Kuifeend

In verband met hetgeen wordt medegedeeld in Jrg. 22, No. 4: 835 (augustus 1974) van dit blad over 'Kievitsnest met 6 en Waterhoennest met 12 eieren' lijkt het interessant mededeling te doen van grote legsels bij Waterhoen, Scholekster en Kuifeend. In Limosa, 41, no. 3-4:113-115 (1968) werd door mij reeds mededeling gedaan van het nest van een Waterhoentje met 13 eieren en van twee legsels van de Scholekster elk 6 eieren bevattend. Dit jaar werden op Vlieland opnieuw een 6- en een 5-legsel gevonden van deze laatste soort.

Op 28 mei werden in het nest van een Kuifeend 16 eieren aangetroffen, hetgeen meer is dan het normale legsel pleegt te bevatten; dit nest bevatte op 24 mei 8 eieren en op 28 mei lagen er 15 in, waardoor het wel duidelijk werd dat hier twee wijfjes 'in het spel waren', omdat in 4 dagen niet 7 eieren door één wijfje gelegd kunnen worden. Vermoedelijk was dit in alle hierboven genoemde gevallen zo, maar slechts in één geval, in mei 1968, kon bij het legsel van de Scholekster van 6 eieren worden vastgesteld dat zich drie vogels in de buurt daarvan ophielden.

● A. Hoogerwerf, P. C. Hooftstraat 8, Bakkum N.H.